

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 34.

Sreda 23. aprila 1930.

Leto V.

Konec londonske konference.

Pogajanja z Rimom in Parizom se nadaljujejo.

Dne 16. t. m. so se sešli Macdonald, Stimson in Vakutski, da se končno razgovore o pomorskem dogovoru med Anglijo, Zedinjenimi državami in Japonsko. Henderson izjavlja v beli knjigi, da so se glede velikih bojnih ladij tri velesile popolnoma zedinile. Sklenile so, da se nobena nadomestna ladja po 35.000 ton, ki bi se smela graditi po vašingtonskem dogovoru v letih 1931 do 1936, ne bo gradila. Britska država, Zedinjene države in Japonska se zavezujejo, da bodo takoj reducirale svoje velike bojne ladje na razmerje 15:15:9, ne da bi čakale na potek vašingtonskega dogovora. Francija in Italija si pridržujeta pravico, da smeta graditi nadaljnje ladje le na račun nadomestne tonaže, ki se do danes niso zgradile, dasi so bile dovoljene po vašingtonskem dogovoru. Glede gradbe matičnih ladij za letala pravi memorandum dalje: Kar se tiče drugih ladijskih vrst, ni bilo mogoče doseči sporazuma vseh na konferenci udeleženi držav.

Britska vlada bo vodila razgovore s Francijo in Italijo dalje v nadi, da se tudi tukaj doseže dovoljen uspeh. Memorandum navaja dalje posebne določbe med Britanijo, Zedinjenimi državami in Japonsko glede ladijskih sistemov in omejitve posameznih vrst ob navedbi dopustnega števila ladij ter pripominja, da bo ta del dogovora imel klavzulo, ki naj položaj Anglije z ozirom na gradbene programe štiti pred drugimi deželami.

Memorandum sklepa: Kakor so važni finančni prihranki, je vendar še važnejši uspeh tega prvega štadija londonske konference odprava tekmovalnega oboroževanja s križarkami in pomožnimi ladjami med Britanijo, Zedinjenimi državami in Japonsko, ker pomeni to v bistvu izboljšanje političnih odnošajev med temi državami. Po podpisu pogodbe se konferenca odgodi, da se nudi Franciji in Italiji prilika za pogajanja.

Angleški pomorski minister Aleksander je izjavil v spodnji zbornici, da bo imela Anglija po londonski konferenci 200 milijonov funtov šterlingov prihranka pri vojnih namenih. To znaša v dinarjih 51 milijard.

Zapisnik londonske konference

podpiše tudi Francija. S tem je ustvarjena zveza štirih držav, ki se bodo med seboj kontrolirale v smislu dogovora o razmerju pomorskega oboroževanja in oboroževanja. Italija se pa doslej še ni izjavila. Vršila se bodo z njo še pogajanja.

Ženska volilna pravica v Turčiji.

Zaenkrat samo za »inteligentne« žene.
V turški narodni skupščini je bil predložen nov zakon, ki dovoljuje ženam volilno pravico za občine. Nacionalna zveza turških žena ima te dni konference v Carigradu in Angori, na katerih se razpravlja o volilni pravici in o pravicah žena, zlasti glede vršitve javnih služb kot sodnice in upravne uradnice. Gre tu za takozvano »inteligentno« žena, vendar je načelo važno, ki zmaga v Turčiji, dočim v drugih naprednejših državah ne.

Pred diktaturo na Poljskem.

Razpust sejma — novih volitev pa ne!

Na Poljskem se širijo vesti, da namerava vlada po veliki noči razpustiti parlament, ne da bi razpisala nove volitve.

Nedavno so imeli predsednik vlade oberst Slawek in maršal Pilsudski ter predsednik republike in pravosodni minister posvetovanje, na katerem so baje sklenili, izpremeniti volilni red enostavno z naredbo.

Socijalistični list svari vladu pred takim tveganim korakom in pravi, da bi razpust parlamenta, ne da bi se obenem določil rok za nove volitve ter izprememba volilnega reda potom odredbe, pomenilo nasilstvo nad ustavo.

Z nemiri na Poljskem so pričeli nezaposlenci, ki slutijo še večjo krizo, če se politični odnošaji ne izpremene v prilog parlamentarne de-

mokratske večine. Pri demonstracijah v Zawiercu sta bili dve osebi ubiti in 19 je bilo ranjenih.

V Wloclaweh je prišlo do burnih demonstracij brezposelnih. Ojačena policija jih je hotela razgnati in je izstrelila najprej salvo v zrak, ki pa ni napravila zaželenega učinka. Nato so začeli streljati v množico in ranili veliko število oseb. Vodje demonstracij so bili aretirani.

V Lvovu je nekaj stotin brezposelnih demonstriralo pred magistratom in zahtevalo podporo za velikonočne praznike. Policija na konjih jih je razganjala in več oseb ranila. Veliko so jih tudi aretirali.

Poljska šlahta bo skoro gotovo videla, da je ustavo proti volji naroda težko izpreminjati.

Pred splošno zmešnjavo v Indiji.

Ali bo Ghandi uspel?

V Indiji postaja zmešnjava popolna. Povsem naravna posledica je to grozovitega izkoriščanja po angleškem kapitalizmu. Ghandijeva propaganda za svobodno Indijo je našla odmev med narodom, ki nosi težki jarem že desetletja v najgrozovitejši obliki. Nobene politične moči ni, da bi ta položaj Indijcem olajšala z odredbami ali zakoni, ker v veliki Indiji, ki je po svojem bistvu neorganizirana, ne more imeti vpliva.

Ghandi je idealist indijske vrste, njegova propaganda je sprejemljiva za indijsko dušo, ki pa kljub velike-

mu vplivu na narod, ki ni organiziran, ne more vesti drugam, kakor k dolgotrajnim bojem in trpkim spopadom.

Borba indijskega naroda pomeni prve začetke vstajenja, probujenja, kateremu mora skočiti na pomoč prepotrebno kulturno in organizatorično delo.

Samo v tem vidimo veliki pomen indijskega Ghandijevega gibanja.

Prosveta, kultura, napredek je predpogoj rešitve indijskega naroda iz grabežljivih krempljev tujega kapitalizma.

Problem Panevropo.

Briand razpošlje okrožnico.

Francoski zun. minister Briand, ki je že na haaški konferenci nastopal kot propagandist za Panevropo, razpošlje takoj, ko bo ratificiran Youngov reparacijski načrt, že meseca septembra javljeno okrožnico 26 evropskim državam. Okrožnica je pravzaprav vprašalna pola, po kateri naj se zbere mišljenja o načinu izvedbe tega problema. Projekt bi se utegnil potemtakem obravnavati že na septemberskem zasedanju Društva narodov.

Francoski listi so mnenja, da je sedaj za to vprašanje jako ugoden trenutek, ker je ravno londonska

konferenca pokazala, da je evropski problem treba rešiti.

Ni pa še gotovo, ali bo Briand storil ta korak osebno ali sporazumno z vlado; ker je član vlade, ima torej tudi politično odgovornost. Namen te zveze bi bil gospodarski, torej ne politična ali policijska, ampak gospodarska antanta, kar nikakor ne pomeni zadostne konkretizacije projekta.

Briand želi, da se še letos sestane konferenca interesentov. A Nemčija akciji na tej podlagi že v naprej ne pripisuje važnosti.

V Nemčiji se bo kruh podražil.

Države protestirajo proti zvišanju nemških uvoznih carin.

Z nemškim finančnim zakonom se zvišuje uvozna carina zlasti za agrarne produkte. Carina ima namen ščititi nemške veleagrarce. Pri zadete so po tej zaščitni carini zlasti uvozne države, od katerih jih je 16 že napol oficijelno protestiralo proti predlogu nemške vlade. Tako Poljska, Argentinija in druge države. Zadeva utegne imeti zamotane posledice glede sklepanja raznih pogodb in posvetovanja o poenostavljenju carinskih meja v Evropi, ki je že bilo v razpravi in se je dosegel vsaj predhodni načelni sporazum.

Nemčija gradi vojne ladje.

Vlada je dovolila nov obrok za gradbo vojne ladje »B« v znesku 2.9 milijonov mark.

Svobodomiselno gibanje v Nemčiji.

Razširjenje svobodomiselnosti v Nemčiji.

Zveza proletarskih svobodomiselnosti v vpepeljevanje mrličev v Nemčiji ima 700.000 vpisanih in plačujočih članov. Število članstva z vsakim letom narašča; samo v letu 1919-1920 je pristopilo 300.000 članov. V to zvezo se sprejmejo samo osebe, ki so izstopile iz cerkve in ostale brezkonfesionalne. Zveza vrši močno razširjeno protiversko propagando proti vsem priznanim religijam, potom svojega časopisja, predavanj, razstav itd. Razpolaga z lastnimi domovi, z več lastnimi krematoriji, lastnimi pogrebniimi društvi, ki razpolagajo s pogrebniimi avtomobili in izdelujejo krste, vence, mrliško perilo itd. v lastni režiji. Enako nalogo vrši v Avstriji Zveza proletarskih svobodomiselnosti in društvo za vpepeljevanje mrličev »Ogenj«.

Pomladna sezona našega zadrugištva.

I.

Zimska doba je minila in je treba, da se tudi mi zadrugiški ogledamo po nalogah, ki nam jih prinašata pomlad in poletje.

V zimskem času je bila naša naloga opraviti krajevna zborovanja in postaviti zadrugi dobre krajevne odbore. Krajevna zborovanja so v redu potekla in konstituiralo se je 38 krajevnih odborov, v katerih delujejo 404 krajevni odborniki. Od teh je 345 moških in 61 žensk, kar kaže, da je vodilni štab naše zadrug intakten in da priteguje zadruga v svoje vodstvo tudi vedno več ženstva, kar je garancija, da bo postala vsestrana predstavnica delavskih konzumentov.

Občni zbor zadrug se je vršil že 8. decembra, kar kaže, da se tudi upravno poslovanje vedno spopolnjuje. Po občnem zboru so se imele vršiti okrožne konference, ki so se pa vsled raznih zaprek izvršile šele v ljubljanskem in jeseniškem okrožju, dočim se bodo v ostalih okrožjih še morale vršiti.

V nekaterih krajih so krajevni odbori dobro porabili edino za to prikladno zimsko dobo ter organizirali vrsto lepih skioptičnih in drugih predavanj ter sličnih družabnih prireditvev. Tozadevne statistike še nimamo na razpolago, toda ugotoviti moramo, da se je ljubljansko okrožje krepko gibalo in zlasti podružnica Šiška z agilnim predsednikom Rudolfom Čebularjem na čelu, ki je organizirala v zimski sezoni 17 skioptičnih predavanj s povprečno 70 poslušalci. Na vseh teh predavanjih je bila tudi v prilog zadrugištva vedno spregovorjena kaka spodbujajoča beseda.

Ljubljanski okrožni odbor je priredil v svojem delokrogu 48 prireditvev v svojih podružnicah in s tem dokazal, da je ta institucija zmožna za življenje in zadrugi potrebna.

II.

V spomladanski sezoni imamo nekaj nalog, ki so za naš podvig nujno potrebne.

Temeljito se je treba pripraviti na praznovanje Zadrugnega dne, ki se vrši prvo nedeljo julija in organizirati je treba izlet na mednarodni zadrugiški kongres, ki se vrši 23. avgusta na Dunaju. (Wien.)

Pravi praznik je zadrugiški dan šele takrat, če lahko ugotovimo, da se njegove proslave udeležijo vsako leto več novo pridobljenih članov zadrugiških organizacij. Zato naj krajevni odbori store že sedaj potrebne korake, da se bo v pomladanski sezoni takoj po velikonočnih praznikih pričela intenzivna agitacija od moža do moža, od žene do žene. Poslovodje naj pa pripravijo krajevnim odborom potreben seznam oseb, katere bi bilo treba obiskati, da se jih porabi za pristop k zadrugi.

Glede izleta na Dunaj imamo pripomniti, da se nudi pri tej priliki cena prilika za ogled tega velikega in naprednega delavskega mesta. Oni, ki bi želeli tja potovati, naj prično že sedaj hraniti denar za potovanje. Če bi se pa posamezni naši funkcionarji dobro izkazali pri pridobivanju novega članstva ter imeli pokazati značajne uspehe, pa ni izključeno, da bi jim en del stroškov za potovanje prispevala tudi naša zadruga.

K potrebi agitacije naj pripomnimo še to, da je skoro po vseh podružnicah, kjer se pečajo člani s sekanjem izvoznega lesa, precej padel promet, ker so ta industrija in njej slične v krizi. Povsod drugod delajo zadrug tako, da padec prometa parirajo z živahno akcijo za pridobivanje novega članstva. Naj nam da ta nauk moči, da bomo storili tudi mi tako!

Krajevni odborniki ali uslužbenci, ki imajo kake predloge ali nasvete, kako naj bi se organizirala najuspešnejša agitacija za pridobivanje novih članov, so naprošeni, da jih sporoče tajništvu centrale v Ljubljano!

Ženski odseki. Načelstvo je na svoji zadnji seji obravnavalo vprašanje, kako bi se dalo še uspešnejše pritegniti čim večje število ženstva k udeleževanju v zadrugi. Po drugi strani pa hoče dobiti načelstvo čim ožje stike z ženskami, ker baš one kvaliteto blaga najbolje poznajo. Zato je sklenilo predlagati, naj se na sedežu vsakega krajevnega odbora ustanovi iz 3 do 5 najagilnejših zadrugiških ženski odsek, ki imej nalogo zbirati vse kritike glede kvalitete in cen blaga ter jih sporočiti centrali. Vse naše funkcionarje, zlasti pa krajevne odbore, prosimo, naj nam sporoče, če imajo glede ženskih odsekov kake želje ali nasvete.

Krajevni odbori bi bili po ustanovitvi ženskih odsekov razbremenjeni dela, vsaj posredovanja glede cene in kvalitete blaga. Zato bi se tem lažje posvetili ostalim važnim gospodarskim vprašanjem. Na okrožni konferenci na Jesenicah je bila večina delegatov mnenja, da bi krajevni odbori posvečali delu za zadrugo več pažnje, če bi šla vsa korespondenca, ki prihaja na po-

družnico, preko njih. Ožje načelstvo se je o tej stvari posvetovalo ter prišlo do zaključka, da bi bilo najbolje, če bi predsednik in blagajnik vedno pri posetu prodajne pregledala pri poslovdnji vso novo-določeno korespondenco, ter v znak, da sta vzela vsebino na znanje, vsako pismo podpisala. Zlasti blagajnik bi moral to delo redno izvrševati. Ni pa izvedljivo, da bi korespondenco direktno naslavljali na krajevne odbore, ker so kraji, ko ne pride predsednik po več dni v prodajalno, pa bi lahko kako prav nujno pismo neodprto obležalo. Predno bo stvar glede korespondence definitivno urejena, prosimo tozadevnih predlogov.

K zaključku naj pripomnimo, da izdeluje načelstvo temeljite načrte, da se poslovanje zadruga kolikor le mogoče prilagodi potrebam članstva. Prihodnja skupna seja načelstva in širšega nadzorstva dne 11. maja bo te načrte temeljito proučila ter sklenila vse potrebno za njihovo uresničitev.

Ze danes pa lahko rečemo, da zadruga vsem valovom tudi najumazanejših konkurenca in intrigantstva izborna kljubuje in je pokazala, da je granitna stavba, katera bo nudila varno streho vsem zavodnim proletarcem.

Kakor so topli vetrovi pomladi zmagali nad ledeno zimo, tako vstaja tudi naša zadruga k svojemu prenovljenju in zmagi!

Angleško-rusko zblizanje.

Trgovska pogodba med Anglijo in Rusijo sklenjena.

V sredo, dne 16. t. m. sta podpisala angleški minister za zunanje stvari Henderson in ruski poslanik v Londonu Sokolnikov začasno angleško-rusko trgovsko pogodbo. Nadaljevala se bodo pogajanja za trajno trgovsko pogodbo.

Angleški finančni minister Snowden ima tudi piko na vojne veržnike.

V razpravi o angleškem proračunu v spodnji zbornici je deloma utemeljeval Snowden proračun s tem, da je poudaril, da so vojni dobičkarji zaslužili med vojno 4 milijarde funtov šterlingov, to je, nad 1020 milijard dinarjev. To je povedal zlasti zaradi tega, ker je prejšnji konzervativni fin. minister Churchill z ozirom na bližnje volitve napravil nerealen proračun, računajoč na porabo rezerv in druge prihranke. Proračun je sedaj pasiven za 42 milijonov in ker so bremena večja za nezaposlenost in pospeševanje gospodarske politike, morajo vojni veržniki sedaj molčati. Snowden je z g. spodaj, ki so špekulirali z volitvami, češ, da se ne zamerijo z velikim proračunom volilcem, temeljito obravnaval, ko jim je povedal, da je pošteno, če se da nekaj vojnega dobička za — državo, morda tudi z oddajo imetja.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 47

Sprva se je Miška začudil, hotel je nazaj k lo-Segel je v žep. Njegov nož je bil v žepu! Ha! — Kako je prišel v žep!

komotivi, a potem je pomislil:

— Ali tak človek sploh lahko kaj vzame?

Na postaji so ležali mušiki, babe ... nagi, na pol nagi, počrneli od taškentskega solnca, bolni, umirajoči. Miška jih je videl od daleč, stopil je k njim, obstal za trenutek in premišljeval:

— Ali je pomanjkanje kruha tudi tukaj?

Šel je dalje.

Plašno je krenil na zeleno cesto z visokimi drevesi in obstal.

Nagnil je glavo daleč nazaj in gledal drevo, ki je imelo mnogo vej, gledal črnobradega mušika na žrebcu in se je nenadoma ves prestrašil: nekaka postava mu je šla nasproti ... ali je to človek ali ni? Noge se vidijo, glava je, samo namesto obraza je majhno, črno zagnjalo! Bila je to Sartjanka z zakritim obrazom! Miška je skočil na stran pred to strahoto, skremžil je obraz, napel ustnice in je šel počasi dalje po ozki, zeleni cesti, ki je peljala v zaprašeno, suho, vroče mesto. Dolgo je še korakala po cesti temna glava v veliki, očetovi kapi, z belimi nogavicami preko pleč. Nato je obstala, si ogledala zamazan, zaprašen jarek z vodo, šla dalje, zavila za vogalom in izginila ...

Doma in po svetu.

Iskreno ali neiskreno tarnanje.

Po sprejemu ljubljanskega proračuna objavljajo meščanski listi podrobne podatke o uvoznini na življenjske in druge potrebščine. Tako izračuna »Slovenec«, da bodo konzumenti samo na življenjskih potrebščinah plačali po 30 Din več za uvoznino, to je na leto 360 Din, če ne bi pri tem tudi prekupci nekaj primaknili k ceni. V Ljubljani bo ta uvoznina skoro nedvomno prinesla 600 tisoč Din od onih konzumentov, ki žive v jako skromnih razmerah in daleko nimajo takih prejemkov, da bi z njimi normalno izhajali. Nam se le čudno zdi, da trobijo sedaj v svet, da konzumenti ne bodo mogli nositi teh bremen, da pa so takrat, ko so »gospodarski krogi« zahtevali tako obdavčenje in črtanje postavk za socialno skrb, domala molčali in tudi v občinskem svetu proračun sprejeli brez debate v — tej smeri. Takrat je bila potrebna jasna in odločna beseda. Glejte, zato ne verujemo v vašo iskrenost!

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani je dovolil 20 milijonov dinarjev posojila elektrarnam v Sloveniji, ki so last banovine. Dravska banovina namerava napraviti z velenjsko veliko elektrarno pogodbo in koncentrirati polagoma vse elektrarne v banovini.

Združitev »Kmeteskega lista« in »Domovine«. Objavljeno je obvestilo, da sta se »Kmeteski list« in »Domovina« združila in da bosta od sedaj dalje izhajala pod skupnim uredništvom. Objavljen je tudi skupni program, ki poudarja versko in zlasti krščansko podlago. Program je torej tak, da ga lahko sprejme tudi vsak zaveden član katoliške akcije. Ker je program združenega »Kmeteskega lista« in »Domovine« tudi program »Jutra« in »Slovenskega Naroda«, je pač odpadel sedaj vsakršen povod, da imata »Jutra« in »Slovenec« različni uredništvi. Iz razlogov racionalizacije in štednje bi bilo priporočati, da se tudi uredništva »Jutra«, »Slovenca« in »Slovenskega Naroda« združijo. Edina resnična ovira združitvi »Jutra« in »Slovenca« so sedaj le še interesi tiskarn, v katerih se ti listi tiskajo.

Jugoslovanski gostilničarji v borbi s pivovarjami. V naši državi se že dalj časa snujejo industrijski karteli, kar je za konsumente navadno opasna stvar. Pivovarjarji imajo tudi kartel. Predvsem so zahtevali gostilničarji savske banovine, da pivovarjarji znižajo ceno piva vsaj za 200 Din pri hektolitru do 25. aprila, če ne, nehajo točiti pivo. Akcija se je razširila na vso državo. Pivovarne morajo imeti pač lepe dobičke!

Zagrebski gostilničarji in bojkot piva. Po sklepu zagrebskih gostilni-

čarjev bi se moral pričeti dne 25. t. m. bojkot piva, če pivovarjarji ne popuste v ceni vsaj 200 Din pri hektolitru. Temu sklepu so se pa uprli mali špicerijski trgovci, ki so izdali poziv, da naj pivo prodajajo dalje, ker niso draginje krivi pivovarjarji. (Morda so jim obljubili več dobička.) Obenem so se pa tudi pivovarjarji obrnili na vlado z obsežno spomenico, v kateri pojasnjujejo položaj pivovarske industrije in najbrže žele tudi kaj pomoči.

Kongres angleške delav. stranke. je pričel zborovati v soboto, dne 19. t. m. Konferenca je v glavnem obravnavala politični položaj in politiko angleške delavske vlade. Predsednik stranke Maxton je na kongresu izzval jako živahne razprave.

Kolonialno ministrstvo v Angliji se razdeli po odločbi Mac Donalda na dve ministrstvi, in sicer, eno za kolonije, ki imajo pravico do kabinetov in drugo za kolonije s pravicami dominionov (samouprave). Ministrom za prve je bil imenovan poslanec Vernon Hartshorn, za druge pa ostane minister lord Passfield (Webb Sidney).

Banko za podpiranje industrije ustanove na Angleškem. Imela bo 60 delnic po stotisoč funtov šterlingov, to je, 6 milijonov funtov šterlingov glavnice. Družba bo posojala denar industrijam, da premagajo krizo, se obnove in utrdijo. Podpora bo banka dajala le celotnim industrijam, torej organiziranim industrijam, ne pa posameznim slabim gospodarjem, skrahiranim podjetjem, ker ima banka namen pospeševati samo primerno in potrebno industrijo.

Mednarodna konvencija proti ponarejevanju denarja. Pri Društvu narodov imajo tudi odbor za mednarodno konvencijo proti ponarejevanju denarja. Pri tej konvenciji se smatra ponarejevanje denarja za navaden zločin in se zločinci medsebojno izročajo, ker ta dejanja ne spadajo med politične prestopke. Dobra agitacija za to konvencijo je pomilostitev princa Windischgrätza na Madžarskem, ki je ponarejeval francoske franke. V zadnjem času so se tej konvenciji pridružile štiri države. To konvencijo je sedaj podpisalo dvanajst držav, in sicer: Kolumbija, Kuba, Grčija, Avstrija, Portugalska, Romunska, Jugoslavija, Bolgarija, Španija, Panama, Poljska in Čehoslovaška.

Oklopna križarka B. Brüningova vlada je sklenila dovoliti kredite za gradnjo nove oklopne križarke B. (V projektirani seziji A.-D.) Socijalistična vlada prvotno za to križarko ni hotela vnesti kreditov.

Mirovna manifestacija francoskega socijalističnega dijaštva. Na cvet-

no nedeljo se je vršil v Strassburgu kongres francoskega socijalističnega dijaštva, ki je obravnaval razna mirovna vprašanja. Strassburško delavstvo je ob tej priliki priredilo veliko manifestacijo z geslom: »Socijalizem in svetovni mir.« V veliki koncertni dvorani se je zbralo štiri tisoč delavcev. Predsednik francoske socijalistične stranke Leon Blum, poslanec Marcel Deat, urednik berlinskega »Vorwärtsa«, Viktor Schiff, voditelj švicarskega delavstva, Robert Grimm in belgijski poslanec Luis Piéard so govorili o socijalistični internacionalni in mirovni politiki evropskih socijalističnih strank. Hitzinger, delegat avstrijskega socijalističnega dijaštva, je poročal o bojih avstrijskega delavstva s heimwehrovskim fašizmom in o sodelovanju mednarodnega socijalističnega dijaštva pri ohranitvi evropskega miru.

Ritualni umor zopet v čehoslovaškem parlamentu. Masarykov prijatelj je izdal Masarykov življenjepiš, ki so ga razdelili med šolsko mladino. V knjizi omenja pisatelj tudi znani proces zaradi ritualnega umora, ki ga je bil obdolžen neki Žid, in je Masaryk dokazal, da so bajke o ritualnih umorih laž in neumnost. V proces je bila takrat zapletena klerikalna stranka. Sedaj so interpelirali, zakaj se daje tako čtivo mladini. Iz tega je razvidno, da bi še vedno radi delali politiko z ritualnimi umori.

Predsednik čehoslovaške republike Masaryk se je vrnil na Češko dne 14. t. m.

Mussolinijeve simpatije za Avstrijo. — Poročevalec »Deutschösterreichische Tageszeitung« je bil pri Mussoliniju. Poročevalec imenuje se dr. Mirko Jelusich. Ob tej priliki mu je Mussolini naročil: »Povejte avstrijskemu narodu, da je politika, ki jo gojim napram Avstriji, politika resnega prijateljstva in da Avstriji te politike ne bo treba nikdar obžalovati. Ravnam se po Sokratu: Sem ravno tako zvest prijatelj kakor nezizprosen sovražnik.«

Predsednik madžarske vlade je bil v Rimu ter obljubil Mussoliniju, da bo Madžarska ohranila trgovske zveze z Italijo preko Reke, čeprav želi mala antanta dvigniti trgovsko pot preko Soluna.

Madžarska najame posojilo. Madžarske banke so se pogodile z Rothschildom in njegovimi sodelavci za posojilo 20 milijonov funtov šterlingov po nalogu ogrske vlade.

Vsi trije Ghandijevi sinovi v zaporu. Ghandijevo gibanje zadobiva precej resen značaj nemirov. Ghandi najodločneje protestira proti preganjanju svojih pristaev in dostavlja, da se pač mora v boju prenesti tudi žrtve, brce konjskih kopit, policijske udarce in ječo. Boj je vreden teh žrtev.

32.

Nekega toplega, vedrega dne, pozno v jeseni, je obstal taškentski vlak na majhni postaji med Buzulukom in Samaro. Iz vagona so poskakali mušiki na peron. Vlak tukaj ni dolgo stal. Ko so se vagoni zopet odpeljali, so ležale na trdem, zmrazjenem pesku poleg tračnic, zložene druga poleg druge, vreče, polne kruha, zaznamovane z neveščimi rokami s križi, palicami.

Na dveh vrečah, od katerih je vsaka držala več kakor pud, je stalo zapisano s kopirnim svinčnikom:

»Mih. Doden.«

K vrečam je stopil čokat, od solnca zagorel mladenič, pokrit z veliko, raztrgano kapo. Skrbno je pregledal vozle, potipal vreče s prsti in samozavestno spustil sapo skozi nos.

Lahek, moder oblak je bežal po visokem, vedrem nebu. Zakril je z ene strani solnce in zarisal lahko senco.

Čokat, od solnca ožgan mladenič je stal kakor mušik, široko razkoračen in z onučami, ovitimi okrog nog. Gledal je preudarno in spoštljivo na dve vreči in vdihaval krepak jesenski zrak skozi nos. Pokašljaj je in stresel z glavo:

— Pri nas tukaj je mrzlo. Po noči gotovo zmrzuje!

Ta mladenič je bil Miška.

V Taškentu je dolgo belodil po bazarih. Prenočeval je pod plotovi, poležaval poleg umazanih jarkov. Lotila se ga je črevesna bolezen. Dolge dneve ga je mučila griza. Čreva so se mu hotela malone obrniti. Bila je to posledica nagnitih ja-

bol in breskev, ki jih je pobiral in jedel! Vendar ni propadel v teh težkih časih. Pretrpel je vse, prenesel vse, tudi uši in nesnažo in črevesno bolezen ... Moral je prodati nož, da si je kupil jedi, pobiral je na tleh gnijoča jabolka, stegaval je roko za miloščino. Nato mu je vse to začelo presedati in potikanje se mu je pristudilo. Na tak način ne bi prišel do semena! Miška pa potrebuje seme, da poseje njive, da reši gospodarstvo ...

Udinjal se je za delavca v vrtu nekega bogatega Sarta. Naletel je tam na mušike iz Buzuluka in je šel z njimi v stevo na delo. Mlatil je pšenico, rezal je rogoz, zaslužil je dve vreči kruha, vsega skupaj tri pude. Del od tega je dal, da je lahko potoval domov, jedel je med potjo svoj kruh, ker ni več maral prositi miloščine in se je tako vrnil z drugimi mušiki v svojo domačijo.

Nikogar iz Lopatina ni bilo na postaji.

Ko sta se pripeljala dva voza sosednje vasi k vrečam in so mušiki svoje vreče naložili, je rekel Miška voznikoma:

— Tudi moji vreči naložita! Plačam vama!

— Pretežko bo, se brani voznika.

Miška odgovori:

— Saj ni mnogo. Komaj dva puda. Le počasi peljita! Nimamo mnogo časa razpravljati. Saj peljeta mimo naše vasi ...

Konji so potegnili, njih koščena hrbitišča so se skrivila od napora, prijetno škripanje koles se zasliši, iz lipinega ličja spleten voz zaječi in vreče, napolnjene s težkim, zlatim zrnjem, se peljejo po ozki poljski cesti v prozorno tišino praznih poljan ...

Trockij baje poklican v Moskvo? Glasom poročila lista »Liberte« iz Carigrada, je bil Lev Trockij, ki biva sedaj v Carigradu, poklican potom sovjetskega zastopnika v Moskvo, da bi prevzel komisariat za poljedelstvo z zelo zmernim programom. Trockij je baje stavil več pogojev za svojo vrnitev.

Trockij še ne miruje. Stalinov režim je Trockega izgnal iz Rusije. Toda Trockij se še ni pokoril kakor drugi njegovi bivši prijatelji. Še vedno izdaja svoj list »Der Kommunist«, ki izhaja v Berlinu. Prav resno se je sedaj lotil organizacije levičarskih komunistov.

Čiščenje v sovjetskih poslaništvih. Ruski pomorski ataše v Stockholmu, Aleksander Sobolev, je bil odstavljen in pozvan, da se vrne v Moskvo. Kakor ruski legacijski svetnik Dimitrijevski, ki je bil nedavno pozvan v Moskvo, se tudi Sobolev ne vrne v Rusijo, češ, da čaka tam njega in rodbino smrt. V Sobolevo stanovanje so udrli policijski uradniki poslaništva, ko je sam službeno bival v Finski, ter mu zaplenili različne spise. Sobolev namreč tudi ni član komunistične stranke, zato so ga njegovi tovariši skrivaj nadzirali.

V Abesiniji imajo meščansko vojno. Ob nastopu novega cesarja Ras Tafarija, ki je imel v sorodniku tekmeča, je nastala cela vojna, v kateri je bil nasprotnik poražen. Vlada je razglasila, da vlada mir v državi. Vendar se upor nadaljuje, ker se je raznesla vest, da je cesar sarico Judito zastrupil. V eni bitki je bil sedaj cesar poražen in uporniške čete se nahajajo že tudi pred glavnim mestom, Addis Abebo.

Cerkev pogorela. — 150 človeških žrtev. V vasi Covtesti blizu kraja Pitesti v Rumuniji se je zvečer ob pol 10. uri med pridigo vnel od sveče zastor ter se je požar s silno naglico razširil na vso cerkev. Navzoče občinstvo se je ob silni paniki zagnalo proti vratom, toda vrat ni bilo mogoče zaradi pritiska odpreti, ker so se odpirala na vznotraj. Po zadnjih vesteh je bilo pri tem nad 150 človeških žrtev, med njimi dva duhovnika, župan in notar kraja.

Druga nezgoda v cerkvi — strela udarila v cerkev in razbila Kristusovo soho. V cerkev St. Jean de Luz na Francoskem je udarila strela med službo božjo v cerkev ter vrgla Kristusovo soho v nadčloveški velikosti na tla, kjer se je na drobne kosce razbila. Druge nesreče ni bilo.

Parižani ne puste, da bi policijski uradniki in detektivi pretrepali jetnike. Pariška policija je zaprla krojača Almazova, ki ga je osumila, da je umoril nekega trgovskega nastavljenca. Almazov je to tajil, ali zaničal, skratka ni priznal. Zato so poskusili policaji s korobači in batina mi. Ko je to zvedela pariška javnost, celo pa še, da je za to živinsko in nečloveško postopanje vedel tudi sam direktor jetniške straže, je nastal v Parizu velik škandal. Dotični direktor je bil odstavljen, tako grozno se je zdelo Parižanom tako početje.

Henri Ford pride na Dunaj. Iz Dunaja poročajo, da pride v kratkem ameriški »Kralj avtomobilov« — zadnje čase tudi aeroplanov — zaradi pogajanj o prevzemu tvornic v Steyru, ki so sicer dosedaj izdelovale avtomobile, toda ti avtomobili niso prišli do takega slovesa, kot svoječasno tamkaj izdelovane »manlicherce« in pa dvokolesa »Steyr«. Za Forda so že rezervirali v »Park hotelu« one sobe, v katerih je pred vojno bival slavni Edison. Ford se razlikuje od ostalih podjetnikov v tem, da stoji na stališču visokih plač, kar je edino uspešno za razvoj industrije, pobijanje krize ter povečanje konsuma. Ford to tudi stvarno dokazuje, toda ostalim kapitalistom po svetu to ne gre v glavo.

Alois Steiner, tajnik avstrijske zveze rudarjev in koroški deželni poslanec socialistične frakcije, je v 53. letu starosti v Celovcu umrl.

Z okna je padel. Knjigovodja Gustav Velkovski je na Dunaju v svoji pisarni hotel potegniti zastor na okno.

Ker ni mogel doseči vrvice, se je nagnil skozi okno, da jo doseže, vendar preveč, tako, da je zgubil ravnotežje in padel s tretjega nadstropja na cesto, kjer je obležal mrtev.

Vlomilci v armadnem muzeju. V dunajski armadni muzej so kljub vojaški straži vlomili ponoči tatovi, ter odnesli večje število materialnih in zgodovinskih dragocenosti. Med drugim so vzeli okrog sto dragocenih svetinj reda Marije Terezije, ki so bile podeljene raznim bivšim generalom, kakor knezoma Schwarzenbergu in Starhembergu, Benedeku in Hubnerju ter admiralu Tegetthofu. Odnesli so tudi večje število zlatih in srebrnih hrabrostnih svetinj, zlato zapestnico z diamantnim križem kneginje Colloredo-Mansfeld, srebrnega, pozlačenega vola, dar srednjeveške gilde mesarjev, srebrno podkev, dar chemnitzkih rudarjev, pozlačene ključke mest Benetk in Milana, ki jih je maršal Radetzky poslal iz Italije Francu Jožefu in mnogo drugih stvari. O vlomilcih ni sledu.

25 letnica Konstantina Meunierja, belgijskega proletarskega kiparja, se je praznovala 6. aprila. Meunier je zlasti znan po svojih plastikah, ki predstavljajo delavce-rudarje, predvsem njegov »Nosač«, »Vozač«, »Stari rudar« in »Zetev«.

Nov krematorij v Brnu. V glavnem mestu Moravske so pred kratkim otvorili nov krematorij, ki je eden najlepših in najmodernejših urejenih v srednji Evropi. Kdaj ga bodo dobili tudi v Jugoslaviji?

Telefoniranje z daljnovodom. V Ameriki so napravili poskus z novim aparatom »Ikonofon«. Na razdaljo 1500 metrov sta se dva pogovarjala in istočasno videla drug drugega v posebnem zrcalu na aparatu.

Telefonski pogovor na 23.000 kilometrov. Dne 16. aprila se je vršil poskusni pogovor med Batavio (Nizozemska Indija) in Buenos Airesom (Južna Amerika) preko Berlina. Pogovor se je brez motenj mogel vršiti jasno in razločno.

Pod Gibraltarsko morsko ožino nameravajo urediti železniški promet na ta način, da bodo pogreznili pod vodo velikanske cevi iz betona, ki bi vsebovale prostora za dva železniška tira in dva tira za automobile. To bi stalo manj kakor pa kopati tunel pod morskim dnom. Če le ni račun brez krčmarja.

Mladost — norost. V Brnu so se domenili štirje 15- do 17-letni dijaki realne gimnazije, da jo skupno popihajo v vabljivi, daljni svet, ker jim je doma postajalo okolje pretesno. Eden je na hranilno knjižico svojih staršev dvignil v hranilnici 10.000 Kč, drugi pa 3000 Kč. Hranilne knjižice sta poslala staršem po pošti nazaj. Do danes še izletelih ptičkov niso izsledili.

Roparske bande napadle vlak. Na progi Rozwodow-Tomszow na Poljskem je neka roparska banda streljala na vozeči vlak, da bi ga ustavila, kar se ji pa ni posrečilo, ker je strojevodja pospešil brzino. Vendar pa sta bila dva železničarja težko ranjena.

Svinja v grobu. V Senftenbergu na Avstrijskem so obiskovalci pokopališča s strahom zapazili, da moli iz groba neke ženske svinjski rilec. Grob so razkopali in našli v njem napol gnilo svinjo, ki jo je nekdo zakopal tja iz zlobnosti ali pa iz malomarnosti.

Smrt z raztopljenim železom. V železolitarni tovarni jekla, Heningsdorf pri Berlinu, se je prošlo sredo prekucnil na delavce kotel z raztopljenim železom. Sto metrov daleč naokrog je brizgnila žareča železna lava in vse sežgala, kar je dosegla. Nek delavec je bil popolnoma oblit in je v strašnih mukah na mestu umrl. Nekega drugega delavca je popolnoma oslepelo in mu težko obžgalo prsi, tako da ne bo dolgo živel. Več delavcev je dobilo težke opekline in so morali biti prepeljani v bolnico.

Strupena jajca. V Petrikau-u na Poljskem je neka kmetica dala gosi valiti gosja jajca. Ker se le predolgo niso hotela izvaliti, je jajca pobrala in jih porabila za cmoke. Po zavžitju teh cmokov je umrl njen mož in sedemnajstletni sin, štirje drugi člani rodbine pa se v bolnici bore s smrtjo. Prevelika varčnost tudi ni dobra.

Tetanus v Rusiji. V Taškentu se je pojavila epidemija omrtvičnega

krča (tetanus). Štejejo že nad 150 slučajev, od katerih je 40% končalo s smrtjo. Največ so prizadeti otroci do 13. leta. Velik odstotek umrljivosti je pripisati dejstvu, da vlada veliko pomanjkanje seruma za injekcije.

Železniški vlak so zarubili. Vse mogoče stvari so že služile kot ruožni objekt, vendar da bi bili kje vlak zarubili, se še ni slišalo. To se je zdaj zgodilo železniški družbi Atlantic-Coast v Floridi, ki je ostala 40.000 dolarjev dolžna na davkih in je nameravala v plačevanju davkov sploh štrajkati. Oblasti se niso do štvi pomišljale in so poslale svoje organe, ki so družbi zarubili cel vlak števil. 191 s tračnicami vred, na katerih je stal.

Pol mesta je zgorelo. Mesto Sagay na Filipinskih otokih je do polovice zgorelo. V požaru je zgorelo tudi 20 ljudi. 5000 prebivalcev je brez strehe.

Blaznež v vlaku. V Alahabadu je neki Indijec v vlaku zblaznel ter s samokresom ustrelil dva sopotnika v svojem kupeju. Dva policista, ki sta ga hotela ukrotiti, je doletela ista usoda. Še dva druga potnika je obstrelil, predno se jim je posrečilo, da so ga zvezali.

Izkoriščanje idrijskega rudnika živega srebra. Minuli teden se je mudila v Idriji več dni komisija iz Rima. Delavci so to komisijo vprašali, kaj je z njihovo spomenico, ki so jo vložili za izboljšanje socialnega položaja. Zvedeli so pa, da se komisija ne zanima za delavske razmere, ampak hoče le preiskati, na kakšen način bi bilo mogoče rudnik še bolj izkoristiti. Če Italija idrijski rudnik prične temeljito izkoriščati, bodočnost Idrije ne bo najprijetnejša, ker so že pred vojno dohnali strokovnjaki, da je rudnik izčrpan ter utegne eksploatacija biti uspešna kvečjemu še kakih sedemdeset let.

Z novcem se je zadušil. V Dijonu na Francoskem se je šestletni Raymond Guy sam v stanovanju igral z novci. En kovinast novček je vtaknil otrok v usta, pri tem mu je zdrknil v goltanec in otrok se je zadušil.

Strašna nesreča z avtobusom. V Saguntu pri Valenciji je na velikem petek na nekem cestno-železniškem križišču vlak zavozil v polno zaseden avtobus, ki je hotel preko železnice. Dvanajst oseb je ubitih, šestnajst težko ranjenih. Dvesto metrov daleč je bila cesta pokrita z deli človeških trupel.

Ameriške kaznilnice premajhne. Višji državni pravdnik Mitchell je naslovil na juridično državno komisijo apel: Ameriške kaznilnice so prenapolnjene. Od leta 1910 se je število kaznjencev poestorilo, samo v zadnjih mesecih se je pomnožilo njih število na 6277. Mitchell je mnenja, da je temu največ vzrok prohibicija. Od 10.000 se jih je 9.055 pregrešilo zoper alkoholno prepoved.

Hijena. V mestu Zynardov pri Varšavi je grobar na židovskem pokopališču odpiral grobove in slachil mrtvece, obleko je pa prodajal v mestu. Policija je komaj preprečila, da ni ljudstvo grobarja linčalo. Rabin je odredil zatvoritev oskrunjenega pokopališča.

Ljubljana.

Tovarnar Avgust Žabkar v Ljubljani je dne 18. t. m. umrl. Rodil se je 22. junija 1855 v Kostanjevici, kjer se je tudi izučil kovaštva. Kot pomočnik je prišel v Ljubljano in leta 1873. je šel na potovanje. Leta 1889 se je vrnil v Ljubljano ter otvoril svojo delavnico na drugem dvorišču nekdanje Fröhlichove hiše na Dunajski cesti 9. Med njegovimi prvimi učenci je bil bivši železničar Jože Petrič. Pozneje je napravil svojo delavnico ob Dunajski cesti poleg Sv. Krištofa, kjer je izdeloval zlasti razne železne konstrukcije. Njegovo podjetje je zaposlovalo do 150 delavcev. Po vojni so se združile Žabkarjeva, Tönniesova in Samasova tovarna v delniško družbo Strojne tovarne. Pokojni Žabkar je bil sicer jako prijazen mož, ni pa se rad razgovarjal s svojimi nameščenci o delovnih in mezdnih raz-

merah. V tem pogledu je bil pravi Kranjec. Zlasti pa je bila na glasu njegova štedljivost in vztrajnost. S tega vidika je tudi obravnaval vse svoje zadeve.

Maribor.

Občni zbor »Svobode« se je vršil dne 12. aprila 1930 ob prav lepi udeležbi. Navzoči so bili tudi zastopniki nekaterih strokovnih organizacij, toda naša želja, da bi bile zastopane prav vse strokovne organizacije, se vendar ni izpolnila. Zato je moralo biti potrebno, da na tem mestu ponovno povdarimo, da se »Svoboda« resno trudi ustvariti medsebojno zaupanje in vzajemno delo in zato nima ničesar prikrivati. — Predsednik Presl je v izčrpnem poročilu očrtal delo in prizadevanje dosedanjega odbora. Največjo zaslugo za izobrazbo si je stekla »Svoboda« z rednim izdajanjem mesečne revije, kar je končno zaslugi tudi podružnice, ki pomaga list vzdrževati. Samo žal, da je ta lepa revija, ki ne bi smela manjkati v nobenem delavskem domu, še mnogo premalo razširjena. Kot pozitivne rezultate dela odbora bi bilo vredno omeniti številna predavanja, organiziranje delavskih gledaliških predstav, vzgajanje članov za strokovni pokret, podpiranje Cankarjeve družbe z nabiranjem članov itd. Glede »Priatelja prirode« odbor do zadnjega časa ni vedel zavzeti pravega stališča, ker je bil mnenja, da je z ustanovitvijo zopet nove organizacije ogrožen princip enotnosti kulturne organizacije, ki se je zlasti zadnja leta v »Svobodi« globoko usidral — bili smo proti cepljenju moči. Položaj pa se je razjasnil, ker je centrala utemeljila potrebo za to organizacijo in danes imamo tudi že mnogo »Svobodašev« pri »Priatelju prirode«. Nekoliko spora je bilo tudi z Zvezo del. pevskih društev, ki je posegla v organiziranje gledaliških predstav. Tudi to vprašanje je bilo dokaj popolno rešeno. — Izmed odsekov je pokazal največ aktivnosti pevski zbor. Dramatika se zaradi neugodnih okoliščin ne more oživeti, dasi bi bilo za to mnogo navdušenja. Tu se zopet izraža nujna potreba po primerni dvorani, če hočemo, da pride delavsko kulturno življenje do vsestranskega razmaha. Šahovski klub začasno miruje, ker nima pravega mesta za shajanje. **Televadni odsek** je bil 31. dec. 1929 oblastveno razpuščen. V preteklem letu se je tudi dosegla koncentracija večine odsekov v gospodarsko in upravno zajednico, tako da separatizma, ki je nekdanj razjedal podružnico, skoroda ne poznamo več. Kritiki pa je podvreči zadržanje nogometnega odseka, pri katerem je najmanj proletarskega čuta in katerega vsedolej ni bilo mogoče pripraviti za harmonično delo s celoto. Nogometiši so bili vedno svet zase in se nikdar niso zavedali svojih dolžnosti napram podružnici. Stvar občnega zbora je, da napravi tu red.

Odbor je poskrbel tudi za to, da bo »Svoboda« dobila lastne društvene lokale v novem »Zadružnem domu«, v kateri namen je podružnica podpisala več delezev. S tem smo se osvobodili gostilne, kar nam bo brezdvomno mnogo koristilo.

Iz tajniškega poročila Tanca posnemamo, da je nanovo pristopilo 20 članov, odstopilo pa 9, torej le majhen korak naprej. Odbor je izvršil svojo funkcijo v 13 sejah. Dopisov se je rešilo 214, kar je gotovo izraz precej aktivnega dela. V administraciji se je ustvaril stabilen red, ki naj se spoštuje tudi zanaprej.

Blagajniško poročilo nam je podalo najlepšo sliko. Podružnica je aktivna, kot še nikdar. Celokupni donarni promet je znašal nad Din 40.000.—. Centrali je bilo odračunano Din 1726.—. Največ članarine je nabral pevski, najmanj pa šahovski odsek.

Po poročilu nadzorstva je bilo delo odbora odobreno in podana razrešnica.

Daljša debata se je vnela radi nogometnega kluba, v teku katere je bilo tudi ugotovljeno, da nogomet ne moremo priznavati kot proletarski sport. Delavski sport mora dati možnost udejstvovanja najširšim množicam, če hoče res izpolniti svojo nalogo o negi telesa. Enajstotica nogometnašev gotovo ni sport množice. Storjen je sklep, da se mora **sporilni odsek temeljito reorganizirati**, takoj pa se ukine njegova gospodarska avtonomija in se ga centralizira s podružnico, kakor se je to zgodilo že z vsemi ostalimi odseki. Nadaljna usoda sportnega odseka sploh pa je zvezana predvsem z izrednim občnim zborom tega odseka, ki je že sklican. Soglasnost občnega zbora je bila tudi v tem, da mora delavski sport čimprej prekiniti zveze z meščanskim sportom in odpraviti anomalijo, ki je edinstvena v del. pokretu.

Po želji zastopnika strokovne organizacije se bo bodoče **gledališke predstave** organiziralo po predhodnem posvetovanju s strokovnimi zaupniki.

Končno je sklenjena tudi ustanovitev **potnega sklada** za izlet na del. olimpijado prihodnje leto. Naloga odbora je, da takoj vse potrebno ukrene glede priglasitve in vplačevanja za potni sklad.

V odbor so bili izvoljeni: Presl, Teply, Lipoglavšek, Petejan ml., Čeh, Kramberger, Potisk, Krištof Rezka, Tanc, Vidovič ml. in Dvoršak; v nadzorstvo pa: Vidovič st., Duh, Petejan st. in Eržen.

Po triurnem razpravljanju je bil dobro uspeli občni zbor zaključen. Sedaj pa z jekleno voljo in podojono silo na nadaljnje delo za naše kulturne ideale. Do prihodnjega občnega zbora moramo vsakega zavvednejšega delavca prepričati da je njegova dolžnost, biti član »Svobode« — zajednice, ki gradi novo kulturo. —

ČITAJTE „DELAVSKE POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

Kulturni pregled.

Martin Andersen Nexø: Proletarske novele.

Krščansko-socijalno delavstvo v Ljubljani si je ustanovilo posebno delavsko založbo za izdajanje knjig. Ta založba je začela izdajati »Krekovo knjižnico«, ki nudi svojim članom za 4 Din mesečne članarine po tri knjige letno. Prvi njen zvezek je ravnokar izšel in sicer sedem novel danskega proletarskega pisatelja Martina Andersen Nexø, iz njegove zbirke »Proletarskih novel«. Bolj srečne izbire bi si »Krekova knjižnica« za svoj prvi nastop ne mogla zamisliti; ta njen prvi zvezek vsebuje odlične program in veselilo nas bo, če se ga bo držala tudi pri nadaljnjih svojih edicijah.

Dasi je Nexø praznoval lani že šestdesetletnico svojega plodovitega življenja, smo ga Slovenci šele zadnjih par let začeli spoznavati, kajpada iz nemških izdaj, ker slovenskih še do zdaj nismo imeli. Lanska »Svoboda« je prinesla njegovo autobiografijo in dve črtici. Kdo ve, bomo li kedaj dobili v slovenskem prevodu njegovega »Pelle-ja Osvojevalca«? Saj je tako soroden tudi slovenskemu delavcu, ker je usoda proletarijata pri vseh narodih enaka.

To prvo izdajo »Krekove knjižnice« morem le pohvaliti, dasiravno bi izbira novel bila lahko še bolj izrazita. So pa vendar vse izvrstne ilustracije težkega proletarskega življenja, med katerimi vpliva »Bežno poletje« kakor oddih, kakor solnčni žarek v mračno pokrajino in blažilno vpliva s svojim optimizmom. Med sedmimi no-

velami, realističnimi skicami, je »Srečanje« najpomembnejša, ker globoko poseže v ves kompleks socialnih vprašanj in nam predstavi kapitalizem v vsej svoji nagoti. Delavski založbi gre zato priznanje, ker se ni pomišljala sprejeti te črtice v zbirko, ki gotovim krogom gotovo ni pogodu. Ne čudimo se »Slovenčevim« oceni te knjige, ki z oproščajočim protektorstvom knjigo sicer pohvali, ali... spodtika se nad naslovom. »Proletarske novele«? Hm. To zveni čudno prevratno. Sumljivo. Izziva takorekoč. Pa bi dali drugačen naslov... No, kakšen na primer? Cvetje iz vrta sv. Frančiška? Trnjeva krona? Potem bi pa imeli lahko opraviti z avtorjem. On sam je dal naslov »Proletarske novele« zbirki črtic, ki opisujejo življenje delavcev-proletarcev, a črtice, ki opisujejo življenje na kmetih, je nazval »Kmečke novele«. In svetu, ki se divi njegovim spisom, še ni prišlo na misel, da bi se nad tem spodtikal. Je pač razloček med Kopitarjevo ulico in Miklošičevo cesto, kjer imajo vsak dan opraviti s proletarci. Knjigo vsemu delavstvu prav toplo priporočamo. Krošlov prevod je dober, oprema knjige solidna in lična. Naroča se: »Krekova knjižnica«, Ljubljana, Delavska zbornica, Stane broširan izvod 24 Din, vezan pa 34 Din. T. M.

Delavski šport.

Občni zbor Ljubljanskega nogometnega podsaveza se je vršil v sredo, dne 16. aprila, v prostorih Delavske zbornice. V nogometnem podsavezu se nahaja tudi ve-

čina delavskih klubov Slovenije, kateri so bili doslej v vedni medsebojni borbi ene in druge grupe (Ilirija in Primorje) dobri le tedaj, ko je šlo za glasovnice, med letom pa se za te klube ni brigal nikdo. Lansko leto je Ilirija izgubila podsavez in par mesecev po občnem zboru se je že začela zakulisna in časopisna gonja proti podsavezu, ki je končala s tem, da je grupa Ilirije podala demisijo na vsa mesta v upravnem odboru, misleč, da bo na občnem zboru zopet prevzela vlogo v roke. Občni zbor je bil zelo buren ter so delavski klubi nastopili kompaktno, zahtevajoč v podsavezu primerno zastopstvo in garancijo za nepristransko delo odborov. Grupa Ilirije, vodena po g. Betettu, je, videč, da je v manjšini, zapustila občni zbor, na katerem so ostali zastopniki 14 klubov, ki so izvolili novo upravo, v kateri se nahajajo sledeči zastopniki delavskih klubov: Za sportne klube »Svoboda«: J. Stanko kot podpredsednik I., P. Kovač kot tajnik II., Kralj Ivan in Malovrh Drago kot člana upravnega odbora ter Vičič Milan kot član nadzorstva; dalje za klube iz Trbovelj: Bostič Anton, član S. K. »Amatera« kot član upravnega odbora. Za S. K. »Natakara« pa Vospemnik Ulrik in za S. K. »Grafiko« Kemperle Ciril. Tako so delavski klubi dobili v podsavezu od 18 mest 7 mest v upravnem odboru. Dolžnost zastopnikov delavskih klubov bo, da v prvi vrsti zastopajo interese delavskih klubov ter onemogočijo enkrat za vselej diktaturo po posameznikih ter uvedejo v podsavez normalne razmere, da se bo vsak klub lahko obrnil z upanjem do te instance.

Delavska sportna podzveza. S. K. »Svoboda« v Ljubljani je dal inicijativo za tesnejšo združitve vseh delavskih nogometnih klubov v Sloveniji v sportno podzvezo. Prva tozadevna konferenca se bo vršila predvidoma že 27. aprila v Ljubljani, na katero bodo povabljeni vsi delavski sportni klubi iz Slovenije in na kateri se bodo izdelala pravila podzveze. Tekmovanje za delavsko prvenstvo Slovenije se bo predvidoma začelo že maja meseca.

Delavski šport. Delavski sportni pokret v Mariboru je sam na sebi že jako šibek. Imamo sicer kolesarje in poleg njih še S. K. »Svoboda«, ki je doslej gojil izključno nogomet in še to več pod tujim, kot pa pod našim vplivom. O kolektivnem sportu, o sportu množice — če izvzamemo »Prijetelje Prirode« — pa ni nobenega govora. In vendar ne moremo izpodbiti velike koristnosti sporta kot kulturne panoge. Delavski razred bi napravil veliko zmoto, če bi stal brezbržno ob strani in prepuščal monopol nad sportom drugim, mesto da bi ga podredil svojemu kulturnemu hotenju. Zavedajoč se tega, si je naša podružnica »Svoboda« nadela nalogo, da iz temelja reorganizira svoj sportni odsek in ga izgradi kot ustanovo, ki bo dejansko skrbela za telesno in moralno dobrobit delavstva. V ta namen se vrši v soboto, dne 26. aprila 1930 ob 20. uri v gostilni Kržiščič, Danjlova ulica 10, izredni občni zbor sportnega odseka, na katerega so vabljeni vsi, ki se zanimajo za ljudski sport; nogometaši, atleti, tekači, plesalci, smučarji, pridite vsi! S. K. »Svoboda« naj ne bo več igračka raznih rekorderjev, ampak naj postane zavetjšče za delavčevu zdravje in ponos.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

MALA NAZNANILA.

Poceni ure, zlatino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri

Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

LIPUŠ IGNAZ
mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vulkaniziranje
Gumiji za avtomobile, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

TERBUČ, Maribor, Glavni trg 4.

Mehanična delavnica
za popravilo vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, pod jamstvom solidne in brezkonkurenčne cene,
JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
TATTENBACHOVA ULICA 14
Zadostuje dopisnica, da pridem po Vaše stroje in gramofone na dom.

ČITAJTE!
novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha
KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**
14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero
Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio-welt«. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

TOVARNA „SOFRA“
kartotek, štampiljk in emajlnih tablic, graviranje, prodaja »Adler« pisalnih strojev in vseh v to stroko spadajočih potrebščin.

T. SOKLIČ
Maribor, Aleksandrova cesta št. 43,
Trg Svobode (Nova Scherbaumova zgradba)

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

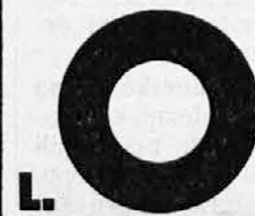
se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

D. ROSINA
Maribor, Vetrinjska ulica 26
nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnice, vrvi, špago, papir, šolske potrebnščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

TRI PREDNOSTI

- I. Ogromna izbira.
- II. Izborna kvaliteta.
- III. Nizke cene in plačilne olajšave.

Blago za moške obleke in spomladanske plašče. — Blago za damske kostime, plašče in obleke. — Cefiri, oksfordi in poplini za moške srajce. — Crepe-de-dine, crepe-saten, crepe-georgette, crepe-marochine. — Bem-berg- in umetna svila v modernih barvah in desenh. Vsakovrstno platno za perilo stalno v veliki izbiri.

L. RNIK, MARIBOR, KOROŠKA C. 9

MARY SMOLNIKER
modistinja
CELJE
(Palata I. hrv. štedionice)

Podružnica: Trbovlje II.

Priporoča se za izdelovanje vseh vrst otroških in damskih klobukov. — Velika izbira slamnikov, klobučinastih in žalnih klobukov itd.

Cene nizke!

OPOZORITE
VAŠE ZNANCE,

da jih hočem za vedno osvoboditi
neugodnega
znojenja nog

pa če se je tudi to znojenje pojavilo v toplih letnih dnevih. To zdravljenje se ne vrši potom zdravil, temveč je prav enostaven naravni postopek. Prosim, da priložite znamko za odgovor. --

J. LUSTIG, OSIJEK
KREŽMINA UL. CA.

ŽIGA WEISS, konfekcijska trgovina
Celje-Gaberje 3 (v hiši g. Plevčak)

Cenj. občinstvu uljudno naznanjam, da imam veliko zalogo najnovejšega češkega in angleškega blaga po najnižji ceni. Ravnotako izgotovljene obleke za dečke in gospode v vsaki velikosti in najnovejših krojih.

Deške obleke od Din 80.—, 150.—, 250.—. Obleke za gospode od Din 300.— naprej. Delavske obleke od Din 200.— naprej.

Lastno izdelovanje oblek po meri in najnovejšem kroju.

Naj takoj javijo

svoje natančne naslove one osebe, katere žele, da jih naučimo lepo, čisto in lahko domačo obrt, pa da si s tem pridobe stalen in posebno dobičkanosen postranski zaslužek. Javijo se naj samo oni, kateri razpolagajo z vsoto najmanj Din 3650.—, da si lahko nabavijo za to potreben stroj. Pouk je brezplačen, zaslužek 10—12 Din na uro. Materijal za izdelavo dajemo mi. Poleg za privatna naročila more vsakdo izdelovati tudi za našo tvrdko, ker mi smo pripravljene vsak čas v gotovem denarju prevzeti vsakršno količino izdelane robe, za kar jamčimo tudi pismeno. Za odgovor priložite znamko.

GRAUERT
TVORNICNA STROJEVA D. D.
GENERALNO ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
OSIJEK I.
KREŽMINA ULICA 13.

PRISTOPAJTE K ŠTAJERSKI HRANILNICI IN POSOJILNICI V MARIBORU!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.